

RIJEČ NA ISPRAĆAJU

Dragi kolega Triva,

Imam pretužnu i bolnu dužnost da Tebi, veoma uglednom akademiku u ime HAZU, u ime njenog Razreda za društvene znanosti i svoje osobno ime uputim nekoliko riječi oproštaja.

Prije nego što Ti uputim nekoliko prijateljskih riječi, dopusti da ovaj tužni zbor Tvojih kolega i prijatelja podsjetim na važnije činjenice Tvoga života.

Točno prije mjesec dana u svom intimnom krugu obilježio si 85. godišnjicu života. Rodio si se u jednom od bisera Jadrana, gradu Šibeniku, 10. XI. 1919. gdje si završio srednju školu, a nakon toga, počeo pravni studij 1938., a zatim ometen Drugim svjetskim ratom završio 1947. u Zagrebu. Doktorat pravnih znanosti stekao si 1957. na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Nakon nekoliko godina pravosudne prakse 1953. primljen si za nastavnika na Pravnom fakultetu gdje si stekao zavidnu karijeru od asistenta do profesora i dekana fakulteta, ne prekidajući praksu izgradnje pravnih i državnih institucija.

Za besprijekoran doprinos pravnoj znanosti primljen si za člana suradnika JAZU 1980., za izvanrednog člana JAZU 1990., a za redovitog člana HAZU 1991.

O tome će više reći Tvoj uvaženi kolega i nasljednik, profesor Dika.

A sada želim s Tobom, kao kolegom izmijeniti nekoliko riječi, na koje Ti meni ne možeš odgovoriti, ali ću i sam naći Tvoj odgovor.

Evo, svega 27 dana nakon odlaska Josipa Županova, člana našega Razreda, otišao si i Ti. Nema nama, Tvojim suradnicima i našoj znanosti, utjehe u poznatoj uzrečici koja kaže da se može bez onoga kojeg nema.

Obadva ste bili veliki uzorni intelektualci sa znanstvenim doprinosima kojima se ponosi naša HAZU.

Moram o Tebi reći neke lijepe misli, koje sam Ti već davno želio reći, ali bi Ti zbog svoje skromnosti to odbio.

Ti si tijekom cijelog života zračio takvom snagom svoje ličnosti da si stalno bio uzor kao svestrani intelektualac, pravi znanstvenik, čovjek široke kulture i takve odanosti znanosti da Te od nje nikakvi izazovi nisu mogli odvojiti. Ti si živio za princip – sve za znanost, znanost ni za što! Tvoj profil intelektualca bio je, rekao bih, pravi otrov primitivcima i intelektualnim diletantima i šarlatanima koji se nerijetko susreću u našoj sredini.

Kada bi većina intelektualaca bila kao što si Ti bio, danas bi ova zemlja bila na višoj znanstvenoj razini.

Druga karakteristika povezana s prvom je Tvoja odbojnost prema politici kao profesiji. Ti si najbolji predstavnik onog soja inteligencije, koja se nikada nije dala upregnuti u kola politike i odvojiti od znanosti iako si bio aktivan u izgradnji pravnog sustava. Tu si Ti najviše pridonio da se, u granicama mogućnosti, suzbije opsesivnost politikom i to tako što si bio s jedne strane beskrajno odan pravnim znanostima i s druge bio i do kraja ostao častan čovjek. Dokaz je tome i Tvoje prihvaćanje zadatka izrade prve pravne enciklopedije u Hrvata kojeg si se zdušno prihvatio na zamolbu zagrebačkog Pravnog fakulteta. O Tvojim odanosti pravnoj znanosti i pozivu kojemu si posvetio čitav svoj život govori i Tvoje protivljenje narodnim sudovima gdje su sudili nekompetentni laici. S takvom odanošću humanoj zakonitosti i pravnoj znanosti Ti nikada ne bi mogao biti čovjek tipa onih koji su postali ideolozi s borbenim barjacima i političkim mačevima stvaranja lošijeg svijeta.

Nisi, niti si mogao pripadati onim podobnim intelektualcima koji su se kitili borbenim barjacima i političkim nasiljem, a pridonosili stvaranju nepodnošljivog stanja. Jednom riječju bio si svetac pravne znanosti i beskrajno čiste savjesti.

Nama Tvojim kolegama i velikom broju Tvojih studenata, bio si uzor i po stilu života. Doživljavali smo Te kao plemenitaša, kao čovjeka aristokratskog duha i visokog intelektualca ali bez trunčice nadmenosti, arogancije i uobrazilje. Bio si tihi, samozatajni, ali velik borac protiv našeg

primitivizma, raznih vrsta ideološkog zastranjivanja kako klasne tako i nacionalne provenijencije.

Zbog svega toga bio si poštovan od cijele Akademije. Ti si nama bio uzor kako se svjesno izvršavaju zadaci u Akademiji. Dan uoči smrti radio si na kompjutoru samo da izvršiš svoje obveze prema Akademiji i znanosti.

Ponavljam, da smo imali više takvih ova zemlja bi bila sređenija i u boljem stanju od onoga u kakvom je ona danas.

Sve što rekoh ne znači da si Ti lako i ležerno i glatko proživio svoj život. I Ti si imao svoju Kalvariju, naročito u zadnjoj fazi svoga života. Zato idi svojim putom u nepovrat bez tuge i žalosti za ovom našom dolinom suza.

Neka Ti je vječna slava i hvala za ono što si činio u borbi za humane i civilizacijske dosege i za znanost i za napredak Hrvatske.

RIJEČ NA ISPRAĆAJU

Gospođe i gospodo,

Dopustite mi da vam se obratim u ime nastavnika i drugih zaposlenika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, na kojemu je akademik profesor dr. se. Siniša Triva, od kojeg se danas ovdje opraštamo, radio gotovo četrdeset godina kao nastavnik do svoga umirovljenja koncem 1990. Dopustite mi da vam se obratim i u ime članova Predsjedništva i arbitara Stalnog izbranog sudišta pri Hrvatskoj gospodarskoj komori, čiji je predsjednik bio od osnivanja te institucije 1966. pa sve do svibnja ove godine, kada je imenovan njezinim počasnim predsjednikom.

Profesor Triva ostvario je tijekom gotovo šezdeset godina rada bogatu i plodnu karijeru znanstvenika i sveučilišnog nastavnika. Na znanstvenom planu postavio je osnove modernog hrvatskog učenja o građanskom procesnom pravu, svojim komparativnim istraživanjima bitno je pridonio njegovoj europeizaciji i mundijalizaciji, uspio je održati i produbiti vezu između zapadnoeuropske i domaće znanosti, artikulirati, razvijati i afirmirati u domaćoj pravnoj teoriji temeljne postulate modernog procesnog prava i pravne države, sustavno se na doktrinarnom, zakonodavnom i praktičnom planu borio za humanizaciju i demokratizaciju sudskog pružanja pravne zaštite, inicirao i vodio nastojanja za razvijanjem alternativnih metoda sudskom rješavanju sporova – putem arbitraže, concilijacijom i medijacijom. Kao pravni učitelj odgojio je, stručno i znanstveno osposobio brojne generacije pravnika na dodiplomskim i poslijediplomskim studijima na pravnim fakultetima u Zagrebu, Ljubljani, Rijeci, Splitu i Osijeku, postavivši visoke kriterije za obavljanje nastavne djelatnosti i potvrdivši se kao nenadmašan predavač, voditelj seminara, strog i pravedan ispitivač.

Bio je mentor većine doktora znanosti iz građanskog procesnog prava koji djeluju kao nastavnici ili istaknuti praktičari u Hrvatskoj i Sloveniji.

Prof. Triva autor je brojnih znanstvenih i stručnih djela, među kojima posebno mjesto zauzima trinaest knjiga, od kojih je većina doživjela dopunjena i izmijenjena izdanja; objavio je i više od stotinu drugih znanstvenih i stručnih radova. Među svim tim djelima posebno mjesto pripada njegovu kapitalnom djelu - sistemu parničnog procesnog prava, čije se prvo izdanje pojavilo 1964. godine. Riječ je o nagrađivanoj knjizi koja je do sada doživjela šest izdanja i koja je, to se može slobodno reći, bila najbolji sustav građanskog parničnog procesnog prava napisan u Hrvatskoj, ali i na području bivše države. Prof. Triva, nažalost, nije doživio da ugleda i sedmo izdanje svoga sistema koje je tako željno očekivao. To će djelo kad izađe kroz koji dan još jednom posvjedočiti znanstvenu snagu svoga autora i omogućiti mu da nastavi živjeti u onima koji će ga čitati, iz njega učiti, crpiti inspiraciju za daljnji znanstveni i stručni rad.

Posebna znanstvena ljubav prof. Trive bila je arbitraža, kojoj se do posljednjega trenutka svoga života nesebično i s posebnom strašću posvećivao. Iz toga područja ostavio nam je brojne radove, među kojima posebno mjesto zauzima knjiga *Međunarodna trgovačka arbitraža*, koju je zajedno s prof. Goldštajnom objavio 1987. To je prva knjiga koja u domaćoj teoriji na zavidnoj znanstvenoj razini obrađuje sve važniju materiju međunarodnog arbitražnog rješavanja sporova.

Posljednjih nekoliko godina profesor Triva posvetio je pripremi novog hrvatskog arbitražnog zakonodavstva. Taj je napor okrunjen donošenjem Zakona o arbitraži 2001., modernim, inovativnim i u svjetskim razmjerima reprezentativnim legislativnim tekstom. U pripremi toga zakona te nakon njegova donošenja profesor Triva je objavio seriju znanstvenih studija posvećenih problemima arbitražnog rješavanja sporova.

Svoje sposobnosti pokazao je i kao vrstan arbitar u brojnim domaćim i međunarodnim arbitražama, kao sudionik niza sjednica visokih sudova u Republici Hrvatskoj na kojima su se razmatrala načelna i konkretna pravna pitanja, dokazavši da se pravni teoretičari mogu uspješno potvrđivati i kao djelatni praktičari.

Profesor Triva doživio je tijekom svoje dugogodišnje bogate i plodne karijere kao znanstvenik i pravni stručnjak ono čemu maksimalno može težiti osoba njegove vokacije – da većina njegovih teorijskih izvoda, pravnih interpretacija i prijedloga za reformu procesnog sustava bude prihvaćena u doktrini, zakonodavstvu i sudskoj praksi. Time se na području discipline građanskog procesnog prava približio onom ugledu i autoritetu koji su u starom Rimu uživali rijetki pravnici kojima je bio dodijeljen *ius respondendi*, doživio je da njegova osoba u izvjesnom smislu postane za generacije pravnika personifikacijom discipline kojom se bavio. Kao velik pravnik, znanstvenik i učitelj svakako pripada plejadi značajnih profesora Pravnog fakulteta u Zagrebu.

Prof. Triva bio je snažna ličnost, čovjek čvrstog i nepopustljivog integriteta, otvoren za suradnju i spreman nesebično prenositi svoja znanja i pomoći drugima. Kao takav ostat će zapamćen od onih koji su imali tu čast biti njegovim učenicima, suradnicima i prijateljima.

Slava mu!

GOVOR NA ISPRAĆAJU

Gospodine profesore:

Malo izaslanstvo stiglo je iz Splita da Vas, u ime nastavnika i studenata splitskog Pravnog fakulteta, posljednji put pozdravi. I zahvali se za pri-nose koje ste podarili Fakultetu, nastavnicima i studentima.

Dolazili ste u Split godinama i predavali na redovitome studiju i poslijediplomskom. Bili ste među onima koji su postavili znanstvene temelje splitskog Fakulteta. Sjećam se onih davnih dana kada nas je u Splitu bilo malo, a željeli smo osnovati sveučilište. Vi ste dolazili redovito, gotovo svakoga tjedna tijekom školske godine, premda putovanja nisu uvijek u bila udobna. Bodrili ste nas. Vaša su iskustva bila dragocjena.

Gospodine profesore – tako smo Vas oslovljavali i u doba socijalizma, kad to nije bilo uobičajeno – zbog vašega otmjenoga stava, lijepih gesta, jednog finog šarma. Svi naši razgovori bili su uvijek staloženi i mirni, nekako otmjeni. Razgovarali smo o institucijama vlasti, arbitražama, sudovima, bolestima modernih društava, korupciji posebice, uvijek ste svoja gledišta izlagali kao istinski znanstvenik, smiono i uvjerljivo.

Studenti su vas voljeli. Za vaših predavanja u dvorani je bio tajac. Vi ste poučavali i kao znalac najvišega ranga i kao građanin svijeta. Učili ste mlade da budu etični, odani istini, da je zakon snažno oružje samo u onih koji su pravedni i čestiti.

Tužni smo. Vašim odlaskom nestaju, evo, zadnji vojnici čuvene «stare garde» hrvatskih pravника europskoga kalibra.

Splicani Vas pozdravljaju.

Zbogom. Hvala Vam.

BIBLIOGRAFIJA
AKADEMIKA SINIŠE TRIVE

